

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

EVALUAČNÍ PLÁN OPERAČNÍHO PROGRAMU ZAMĚSTNANOST 2014-2020 (2023)

Typ dokumentu: verze schválená MV OPZ dne 11. 11. 2021
Datum účinnosti: 11. 11. 2021

Evaluační plán Operačního programu Zaměstnanost 2014-2020 (2023)

Počet stran **18**

Zpracovatel a zodpovědnost za obsah evaluačního plánu OPZ

Evaluační plán OPZ je dílem evaluačního pracoviště OPZ.

- Pro verzi 7.0 z 5. 10. 2021 je tímto pracovištěm samostatného Oddělení evaluací (802) v Sekci evropských fondů Ministerstva práce a sociálních věcí. Osobou zodpovědnou za obsah EP OPZ ve verzi 7.0 je vedoucí oddělení 802 Mgr. Martin Dytrych.

Evaluační plán Operačního programu Zaměstnanost 2014-2020 (2023)

Vazba struktury evaluačního plánu na kapitolu 3.1.1 Pracovního postupu 15_A Evaluce

Struktura a obsah Evaluačního plánu dle pracovního postupu 15. A Evaluce	Odpovídající kapitola/část evaluačního plánu
1 Cíle a pokrytí EP	Kap. 1.1
2 Obecné principy a rámec pro provádění EP • soulad s MP Evaluce; • popis funkce evaluací; • popis evaluačního procesu; • popis spolupráce s ostatními ŘO a MMR-NOK při provádění evaluací, včetně účasti zástupců subjektů na evaluačních platformách a plánované aktivity evaluačních platforem; • popis způsobu spolupráce a participace na plnění EP Dohody o partnerství; • popis strategie k zajištění využití a komunikace evaluací s manažerskou úrovní OPZ; • informace o rozvoji evaluačních kapacit ŘO	Kap. 1.5; 2.1; 2.2; 2.4; 2.6; 2.7
3 Seznam evaluací, které byly provedeny a které mají být provedeny v průběhu implementace OPZ, jejich předmět, stručné zdůvodnění a termín realizace	Příloha 1
4 Indikativní rozpočet pro realizaci EP	Kap. 2.8
5 Přehled metod pro jednotlivé evaluace, a související datové požadavky pro jejich realizaci	Příloha 1
6 Popis opatření pro zajištění pravidelného sběru potřebných dat pro plánovaná hodnocení	Příloha 1
7 Příloha – Detailní informace o každé evaluaci, která už proběhla či probíhá nebo je naplánována pro nadcházející období	Příloha 1

Obsah

1. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA A KONTEXT	6
1.1 Evaluační plán v rámci řízení OPZ.....	6
1.2 Evaluace a monitorování	6
1.3 Evaluační kritéria	6
1.4 Členění evaluačních činností	8
1.5 Pokyny a příručky k provádění evaluací 2014-2020	9
1.6 Vazba evaluací na nařízení ES.....	10
2 EVALUAČNÍ RÁMEC DLE ESF GUIDANCE	10
2.1 Evaluační funkce	10
2.2 Zapojení partnerů do evaluačního procesu	10
2.3 Strategie vztahující se k OPZ.....	11
2.4 Organizační zajištění evaluací	12
2.5 Utváření odborných kapacit	13
2.6 Strategie řízení kvality evaluačního procesu	13
2.7 Využití a komunikace výsledků evaluací	14
2.8 Finanční zdroje	15
3 SPECIFIKA EVALUACÍ V OPZ	15
3.1 Priority evaluací OPZ	16
3.2 Sebeevaluace	17
3.3 Přehled syntéz evaluací OPZ pro reporting.....	18
4 SEZNAM PŘÍLOH	19

1. Základní východiska a kontext

1.1 Evaluační plán v rámci řízení OPZ

Evaluační plán Operačního programu Zaměstnanost (EP OPZ) je zpracován na základě požadavku vycházejícího z Článku 56 Nařízení Evropského parlamentu a rady ES č. 1303/2013 za účelem zlepšení koordinace evaluací OPZ a posílení synergií evaluačních aktivit Evropského sociálního fondu (ESF). Svojí strukturou i obsahem navazuje na Evaluační plán Dohody o Partnerství (EP DoP), který má v gesci Národní orgán pro koordinaci na Ministerstvu pro místní rozvoj ČR (MMR NOK).

EP OPZ je vytvořen Řídícím orgánem OPZ (ŘO) a navrhuje evaluační aktivity ŘO pro celé programové období 2014 – 2020 (2023). Aktualizace EP probíhají zpravidla v ročním intervalu či v důsledku konkrétní potřeby. Návrhy na roční aktualizace plánu jsou zpracovány evaluačním pracovištěm OPZ, projednány v PS pro evaluace OPZ a poté předkládány ke schválení Monitorovacím výboru OPZ. V případě aktualizace na základě zařazení ad-hoc evaluace není schvalovací proces nutný a Řídící orgán OPZ informuje Monitorovací výbor na jeho nejbližším zasedání.

EP OPZ obsahově a tematicky navazuje na Evaluační plán Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost z programového období 2007-2013 (2015). Do OPZ z něj přechází kromě projekce odborných zkušeností s prováděním evaluací také konkrétní využití evaluačních metod, kdy např. pilotní testování metodologických přístupů z OP LZZ je dále v OPZ využíváno v širším rozsahu.

EP OPZ a jeho provádění v gesci funkčně nezávislého evaluačního pracoviště OPZ respektuje a reflektuje mezinárodní standardy pro provádění evaluací, a to včetně jejich projekce do etického kodexu.

1.2 Evaluace a monitorování

Evaluace a monitorování jsou dva související, ale nikoli totožné procesy, které se vzájemně doplňují a podporují.

Úkolem monitoringu, který je ze své podstaty pravidelný a systematický, je sledovat proces implementace, zejména hodnot věcných a finančních monitorovacích indikátorů. Tyto informace slouží zejména pro manažerskou orientaci v průběhu implementace intervencí.

Evaluace je oproti tomu proces, který danou intervenci hodnotí na základě určených kritérií (viz níže). Pomocí dat získaných monitoringem a údajů získaných dalším, komplexnějším šetřením, evaluace vyhodnocuje dopad intervence a její specifické vlastnosti, podává náměty a doporučení ohledně návazných intervencí a ohledně strategických rozhodnutí při řízení programu.

1.3 Evaluační kritéria

Evaluační plán Operačního programu Zaměstnanost 2014-2020 (2023)

Evaluační kritéria využívaná v hodnocení OPZ vycházejí především z kritérií definovaných MMR NOK s přihlédnutím ke specifikům hodnocených intervencí. Kritéria pracují se soustavou pojmů, z nichž nejdůležitější jsou:

- **Výstup** (output) - produkt přímo vytvořený aktivitami projektu
- **Výsledek** (outcome) - pozorovatelná změna v chování jednotlivce nebo organizace
- **Dopad** (impact) - část výsledku, kterou lze přímo přičíst působení projektu (avšak nemusí být samostatně pozorovatelná).

Přestože cílem dopadových evaluací by mělo být stanovení čistých dopadů, a ne pouze výsledků, z povahy hodnocených projektů a dostupných nástrojů to není vždy zcela možné. V takových případech lze pracovat pouze s výsledky. V každém výzkumu by však měly být výsledky a dopady pečlivě rozlišovány.

Hlavními kritérii pro hodnocení všech úrovní programu jsou:

- Účelnost (effectiveness)
- Účinnost (efficiency)
- Relevance (relevance)
- Udržitelnost (sustainability)
- Rovnost (Equity), doplňkové, průřezové kritérium

V různých prostředích a kontextech jsou tato evaluační kritéria chápána rozdílně. V rámci OPZ jsou definována následovně:

1. Účelnost (effectiveness) hodnotí, jakých dopadů bylo dosaženo. Je třeba zjistit, zda a do jaké míry odpovídají dopady předem stanoveným cílům a zda dochází i k jiným, nezamýšleným (pozitivním i negativním) změnám. Zároveň zkoumá faktory, které k dosahování dopadů přispívaly, příp. které jejich dosahování bránily.

Příklady obecných otázek:

- Jakých dopadů bylo dosaženo v závislosti na realizaci projektu?
- Do jaké míry se tyto dopady shodují s předem stanovenými cíli?
- Jakých nezamýšlených (pozitivních i negativních) dopadů bylo dosaženo?

2. Účinnost (efficiency) zkoumá vztah mezi vynaloženými vstupy a dosaženými dopady. V rámci tohoto kritéria se posuzuje, do jaké míry byl jejich poměr výhodný. Účinnost také zkoumá, zda bylo výstupů či dopadů dosaženo za cenu v místě a čase obvyklou.

Příklady obecných otázek:

- Kolik stála jednotka výstupu či dopadu?
- Bylo výstupů či dopadů dosaženo za cenu v místě a čase obvyklou?
- Bylo možné dosažených výstupů či dopadů dosáhnout při nižším množství vstupů?
- Bylo možné při daných vstupech dosáhnout vyšší kvality či většího množství výstupů či dopadů?

3. Relevance (relevance) znamená adekvátnost cílů projektu vzhledem k potřebám cílových skupin, společnosti jako takové a vzhledem k dalším politickým, ekonomickým a společenským okolnostem a činností dalších aktérů.

Příklady obecných otázek:

- Do jaké míry je projekt relevantní k potřebám cílových skupin a k potřebám společnosti jako takové?
- Do jaké míry je projekt komplementární ke strategiím a činnostem dalších státních i nestátních aktérů v dané oblasti?

4. Udržitelnost (sustainability) znamená míru, do jaké přetrvávají výstupy a dopady projektu v čase. V případě hodnocení před ukončením realizace projektu je hodnoceno, do jaké míry je toto přetrvání pravděpodobné. Mimo to je vhodné zkoumat, jaké faktory udržitelnost ovlivňují.

Příklady obecných otázek:

- Do jaké míry lze očekávat přetrvání výstupů a dopadů? (Lze pracovat s konkrétním časovým horizontem) / Do jaké míry výstupy a dopady přetrvaly?
- Jakou míru relevance a účinnosti lze u udržení výstupů a dopadů předpokládat?
- Jaké faktory hrály či hrají roli v udržení výstupů a dopadů?
- Jakým způsobem může být udržení výstupů a dopadů zajištěno či posíleno v budoucnu?

5. Rovnost (equity) znamená rovnoměrné zaměření intervencí v rámci cílových skupin a vytváření podmínek, které toto rovnoměrné zaměření umožňují. Rovnost znamená stejnou míru účelnosti, relevance a udržitelnosti pro všechny zahrnuté cílové skupiny, neohledě na jejich pohlaví, věk, etnicitu či jiné relevantní skutečnosti.

Příklady obecných otázek:

- Do jaké míry lze v hodnocené intervenci sledovat rozdíly v účelnosti, relevanci a udržitelnosti pro různé skupiny příjemců (např. muže a ženy; různé věkové skupiny; různá etnika)?
- Jakými způsoby realizátor intervence zajistil podmínky pro rovnoměrnou účast všech skupin příjemců?

1.4 Členění evaluačních činností

Evaluace lze dělit dle různých kritérií. **Typy evaluací** uvedené v EP OPZ se liší podle druhů odborných činností, které zajišťuje EJ ŘO OPZ:

- **Evaluace OPZ** vyhodnocují vývoj programu ve vztahu k prioritám nebo strategiím.
- **Evaluace IP** vyhodnocují investiční priority či jejich části dle specifických kritérií
- **Metodická podpora sebeevaluací** zahrnuje podporu příjemců projektů přímého přidělení při provádění evaluací nebo zadávání zakázky na zpracování evaluace
- **Syntéza a došetření sebeevaluačních výstupů** navazuje na sebeevaluace, na jejichž základě tvoří širší závěry či provádí další výzkumy
- **Podkladová šetření** zajišťují dílčí data pro evaluační výzkumy

Zároveň lze evaluace dělit i *podle jejich povahy*:

Evaluační plán Operačního programu Zaměstnanost 2014-2020 (2023)

- **Procesní evaluace** hodnotí průběh implementace programu nebo intervence, zaměřuje se na probíhající procesy a jejím cílem jsou doporučení pro lepší nastavení procesů.
- **Dopadová evaluace** hodnotí dosažení plánovaných efektů / dopadů. Nejčastěji s využitím kontrafaktuální dopadové evaluace (typ CIE) založené na statistických metodách či formou theory-based evaluace (typ TBIE) využitím metody teorie změny a případových studií.
- **Strategická evaluace** hodnotí nastavení, dosažení strategických cílů a příspěvek k jejich dosažení na úrovni celého operačního programu. Nezaměřuje se na dílčí intervence, ale hodnotí program jako celek s ohledem na dominantní témata operačního programu ve vztahu ke strategickým cílům.
- U evaluací OPZ se bude jednat především o evaluace **dopadové a procesní**. Často jsou však oba přístupy v rámci jedné evaluace kombinovány, tzn., že evaluace nabývá zároveň povahy procesní i dopadové, příp. více či méně zdůrazňuje jeden z aspektů.

Bez ohledu na toto rozdělení lze evaluační výzkumy rozdělit i dle **způsobu zpracování**.

- **Interní evaluace** realizována přímo – buď evaluační jednotkou ŘO OPZ, nebo evaluační jednotkou realizátora intervence. Výhodou je podrobná znalost programu a efektivní komunikace, nevýhodou horší podmínky pro provádění terénních šetření.
- **Externí evaluace** provádějí odborníci vybraní na základě zadávacího řízení. Nabízejí nezávislý expertní pohled a využití odborných kapacit.
- **Smišená evaluace**, která je prováděna jak vlastními pracovníky dané organizační struktury, tak částečně externími evaluátory, kteří v rámci hodnocení působí jako dodavatelé některé části výzkumu anebo jako metodický dohled.

Evaluační výzkumy dělíme i dle **fáze programového/projektového cyklu**, ve které jsou zpracovávány. Přestože typů těchto evaluací je více, v evaluační práci bezprostředně využíváme následující dělení:

- **Ex-ante evaluace** hodnotí nastavení programu nebo intervence před jeho samotným zahájením. Zaměřuje se na ověření správného nastavení intervenční logiky, relevanci strategických cílů a nastavení indikátorové soustavy. Výsledky předběžného posouzení musí být v případě OPZ Evropské komisi předloženy společně s návrhem programu. V případě OPZ+ (pro programové období 2021+) předběžné posouzení již není povinně předkládáno EK, přičemž bude zpracováno interně pro využití na národní úrovni.
- **Souhrnná evaluace** zpracovává zjištění ze všech relevantních proběhlých evaluací a její výsledky slouží jako podklad pro zprávu o pokroku implementace Dohody o partnerství dle čl. 53 obecného nařízení.
- **Ex-post evaluace** hodnotí program nebo intervenci po jejich skončení. Zaměřuje se především na výsledky a dopad programu nebo intervence. Příkladem může být ex-post evaluace programu, která je zajišťována Evropskou Komisí v úzké spolupráci s členským státem. Jedná se o závěrečné hodnocení efektů fondů, jejich příspěvku k inteligentnímu a udržitelnému růstu včetně analýzy využití zdrojů, účinnosti a účelnosti intervencí.

1.5 Pokyny a příručky k provádění evaluací 2014-2020

Hlavní činnosti vykonávané evaluačním pracovištěm OPZ se odvíjejí především od následujících příruček a pokynů:

- Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy, European Social Fund (European Commission, 2014)
- Guidance on Evaluation of the Youth Employment Initiative (European Commission, 2014)
- Metodický pokyn pro evaluace v programovém období 2014-2020 (MMR -NOK, 2014)

1.6 Vazba evaluací na nařízení ES

Povinnost vypracovat evaluační plán je dána nařízením Evropského parlamentu a Rady ES č. 1303/2013 (obecné nařízení), podle kterého „řídící orgán zajistí, aby hodnocení jednotlivých programů bylo prováděno na základě plánu hodnocení, a to včetně hodnocení k posouzení účinnosti, efektivity a dopadu, a aby se na každé hodnocení vztahovala vhodná následná opatření v souladu s pravidly pro daný fond.“ Povinnosti v oblasti evaluací pro programové období 2014-2020 jsou dány Kapitolou II, čl. 54-57 obecného nařízení. Ta ukládá, že:

- Hodnocení se provádí za účelem zkvalitnění koncepce a provádění programů, posouzení jejich účinnosti a dopadu v souvislosti se strategií Unie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a s ohledem na rozsah programu v souvislosti s HDP a nezaměstnaností (čl. 54, odst. 1).
- Hodnocení probíhá před zahájením programu (předběžné, ex-ante), během něho (průběžné, on-going) a po skončení programu (následné, ex-post).
- Hodnocení provádějí interní nebo externí odborníci, kteří jsou funkčně nezávislí na řídicích orgánech, které jsou odpovědné za řízení programu (čl. 54, odst. 3).
- Členské státy pak mají za povinnost:
- Poskytnout zdroje nezbytné pro provádění hodnocení a zajistí zavedení postupů pro tvorbu a sběr údajů potřebných pro hodnocení, včetně údajů týkajících se společných ukazatelů a případně i ukazatelů specifických pro jednotlivé programy (čl. 54, odst. 2).
- Provádět předběžné hodnocení s cílem zlepšit kvalitu koncepce jednotlivých programů (čl. 55, odst.1).
- Zajistit, že nejméně jednou za programové období se v rámci hodnocení posoudí, jak podpora z fondů ESF přispěla k dosahování cílů jednotlivých priorit (čl. 56, odst. 3).
- Zajistit, aby byly pro hodnocení uvolněny příslušné kapacity (čl. 56, odst. 2).

2 Evaluační rámec dle ESF Guidance

2.1 Evaluační funkce

Evaluace jsou prováděny s cílem zlepšit implementaci OPZ a měřit dosažené výsledky. Zodpovědnost za tvorbu a realizaci evaluačního plánu OPZ včetně koordinace a provádění evaluačních aktivit má interní evaluační pracoviště OPZ. Detailní postupy jeho činnosti jsou popsány v Operačním manuálu OPZ a návazně v Příručce Pracovních postupů ŘO OPZ 15. A Evaluace.

Významný podíl na tvorbě a realizaci evaluačního plánu mají implementační odbory a odbory podporující řízení OP, které evaluačnímu pracovišti předávají náměty na evaluace, poskytují součinnost při jejich provádění a vyjadřují se ke zjištěným závěrům a doporučením z evaluací.

2.2 Zapojení partnerů do evaluačního procesu

Výsledky činnosti evaluačního pracoviště, včetně aktualizací evaluačního plánu, jsou prezentovány členům Monitorovacího výboru OPZ na pravidelných zasedáních.

Evaluační pracoviště OPZ spolupracuje s ostatními evaluačními pracovišti prostřednictvím účasti v Pracovní skupině pro evaluace MMR-NOK, jiných evaluačních pracovních skupinách a formou ad-hoc konzultací k jednotlivým evaluacím.

Evaluační plán OPZ, výstupy z evaluačních aktivit a kontakt na evaluační pracoviště jsou zveřejňovány na internetu (ESF fóru či jeho aktuální období), kde jsou dostupné všem zájemcům.

2.3 Strategie vztahující se k OPZ

Dle EP Dohody o partnerství (str. 51), platí, že „předpokladem úspěšného hodnocení DoP je zajištění podkladů v podobě hodnocení plnění cílů strategií od jejich garantů. Východiskem pro zpracování těchto podkladů je kvalita strategických dokumentů vč. rozpracovaného systému implementace (monitoringu, systému hodnocení apod.) a dostupnost těchto informací včas a v dostatečném rozsahu. Podrobné harmonogramy plánovaných evaluačních aktivit EJ NOK budou zohledňovat předpoklad splnění termínů uváděných v rámci usnesení vlády k jednotlivým strategiím nebo v rámci samotných strategií, které determinují způsob hodnocení (od jednotlivých garantů strategií). Pokud tyto strategické dokumenty neobsahují, je nezbytné, aby s tímto hodnocením gestovali strategii počítali a tyto klíčové milníky hodnocení příspěvku ESI fondů k naplňování strategií nastavili.“

Strategie Evropa 2020

Evropa 2020 je klíčovou strategií EU schválenou na období deseti let, jejímž cílem je vytvoření podmínek pro překonání hospodářské krize a nastartování nového růstu. Vytyčuje pro úroveň celé Evropské unie pět hlavních cílů, kterých by mělo být k roku 2020 dosaženo. V rámci členských států zároveň existují národní analogie pěti hlavních cílů Strategie Evropa 2020. Pro OPZ jsou z těchto cílů relevantní ty, které se vztahují k oblastem zaměstnanosti a chudoby.

Národní program reform

Národní program reform je každoročně vytvářen jako koncepční dokument národní hospodářské politiky, jenž v souladu s ekonomickými prioritami Evropské unie (EU) stanovuje plán klíčových opatření na podporu ekonomického růstu ČR. Tato opatření reagují na současnou hospodářskou situaci a vycházejí z priorit definovaných vládou ČR. Jednotlivá opatření reformního charakteru obsažená v NPR směřují k naplňování národních cílů stanovených v rámci Strategie Evropa 2020 a zároveň reflektují doporučení obsažená v Integrovaných hlavních směrech a jednotlivých vládkových iniciativách EU.

Strategie sociálního začleňování 2014-2020

Tato strategie popisuje prioritní témata ČR pro oblast sociálního začleňování osob v období do roku 2020. Obsahuje přehled opatření podporujících sociální začleňování a boj s chudobou. Hlavním účelem Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020 je plnění národního cíle redukce chudoby a sociálního vyloučení, ke kterému se ČR zavázala v rámci evropského cíle v této oblasti strategie Evropa 2020. Gestorem strategie je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020

Cílem Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020 je zvýšit celkovou míru zaměstnanosti věkové skupiny občanů 20 – 64 let na cílovou hodnotu 75 %. Zároveň je jejím cílem splnění dílčích národních cílů strategie Evropa 2020, tedy zvýšení zaměstnanosti žen, zvýšení zaměstnanosti starších, snížení nezaměstnanosti mládeže a snížení nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací. Gestorem strategie je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

Strategie romské integrace do roku 2020

Cílem Strategie romské integrace do roku 2020 je zvrátit negativní trendy ve vývoji situace Romů v ČR zejména ve vzdělávání, zaměstnanosti, bydlení a v oblasti sociální. Účelem strategie je vytvoření rámce pro opatření, která povedou k nastartování a urychlení pozitivních změn a dosažení pokroku při odstraňování rozdílů mezi podstatnou částí Romů a většinovou populací. Gestorem strategie je ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu.

Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020

Globálním cílem Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 - 2020 je zvýšit kvalitu, efektivitu a transparentnost veřejné správy, a to cílenou intervencí zaměřenou na vybraná slabá místa veřejné správy, při naplňování principů dekoncentrace, decentralizace a subsidiarity. Gestorem Strategického rámce je Ministerstvo vnitra ČR.

Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014 – 2020

Tato strategie vytváří rámec pro uplatňování politiky rovnosti žen a mužů v ČR. Ve vztahu k této strategii jako základnímu rámci strategických cílů a opatření bude každý rok vytvářena aktualizovaná verze dokumentu Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti žen a mužů definující konkrétní úkoly. Gestorem vládní strategie je Úřad vlády ČR.

Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí – zdraví 2020

Tato strategie představuje strategický rámec pro ochranu a podporu zdraví a navazuje na Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví 21. Národní strategie byla rozpracována do jednotlivých implementačních dokumentů (akčních plánů) podle příslušných témat. Akční plány specifikují příslušné dílčí cíle strategie, odpovědnost, ukazatele a termíny plnění, včetně požadavků na finanční a materiálové pokrytí. Gestorem strategie a navazujících akčních plánů je Ministerstvo zdravotnictví ČR.

2.4 Organizační zajištění evaluací

Za organizaci evaluačního procesu odpovídá Řídící orgán OPZ, přičemž využívá níže zmíněných organizačních jednotek a nástrojů, které umožňují zajistit systematický přístup, kvalitní úroveň hodnocení a rozvoj expertních kapacit pro účely hodnocení. Evaluace jsou zajišťovány jak interními kapacitami, tak prostřednictvím externích evaluačních expertních týmů.

Oddělení evaluací jakožto interní evaluační pracoviště zajišťuje koordinaci evaluačního procesu, vč. koordinace procesu povinné sebeevaluace vybraných klíčových projektů OPZ, rozvoj a koordinaci metodiky a postupů evaluací programu OPZ, realizaci jednotlivých evaluačních projektů, šíření evaluačních výstupů, a dále rozvoj expertní kapacity pro potřeby

evaluace programu. Evaluační pracoviště OPZ bylo vytvořeno tak, aby zajistilo funkční nezávislost evaluátorů na orgánech provádějící implementaci programu (dle čl. 54 (3)).

Pracovní skupina pro evaluace (PSE) představuje prostředí pro šíření evaluačních zkušeností, sdílení informací, vzájemné komentování materiálů týkajících se evaluace a projednávání návrhů a výsledků evaluací a metodických a organizačních otázek evaluačního procesu. Členy PSE se mohou stát zástupci ŘO, partnerských subjektů v implementaci a další zájemci o evaluační praxi, členem je také zástupce EJ NOK. PSE se schází dvakrát ročně.

Externí expertní týmy zpracovávají externí evaluace nebo části smíšených evaluací, ve spolupráci s interním evaluačním pracovištěm OPZ, které je najímá pro plnění konkrétních aktivit evaluačního plánu.

Tyto týmy jsou vybírány formou veřejné soutěže, jež se řídí zákonem o veřejných zakázkách, vnitřními předpisy a evaluačními metodickými dokumenty a tvoří je nezávislí hodnotitelé působící mimo jiné v rámci:

- konzultačních a poradenských firem
- vědecko-výzkumných institucí
- akademických a vzdělávacích institucí
- nestátních neziskových organizací
- konsorcií výše uvedených organizací

2.5 Utváření odborných kapacit

Na ŘO OPZ probíhá vzdělávání v oblasti obecného porozumění evaluacím a jejich možnostem u všech zaměstnanců. K tomuto slouží nejen kurz v projektu na vzdělávání zaměstnanců ŘO zaměřený na evaluace, ale také semináře, workshopy a interní přednášky, které organizují členové interního evaluačního pracoviště na témata probíhajících evaluací.

Pro zaměstnance evaluačního pracoviště jsou určeny speciální vzdělávací akce zaměřené zejména na možnosti využití konkrétních evaluačních technik. MPSV umožňuje svým evaluátorům absolvovat odborná školení a kurzy v ČR i v zahraničí, účast na českých i zahraničních odborných konferencích a setkáních evaluátorů všech členských států. Zároveň je evaluačnímu pracovišti umožněno při práci využívat statistický software a zajistit si průběžné proškolení v jeho využití.

V případě zdůvodněné potřeby má evaluační pracoviště povinnost zajistit si odborné konzultace a školení tak, aby úroveň a kvalita jeho práce odpovídala mezinárodním standardům a požadavkům Evropské komise.

Pro zajištění spolupráce mezi členskými státy a EK jsou v rámci každého z DG utvořeny evaluační platformy, pro ESF tzv. Evaluation Partnership Meetings, jejichž cílem je zajistit vzájemné sdílení informací a spolupráci mezi EK a členskými státy. Zástupci evaluačního pracoviště OPZ se těchto jednání pravidelně účastní.

2.6 Strategie řízení kvality evaluačního procesu

Jak u interních, tak u externích evaluací je nutné vyvinout maximální úsilí pro získání kvalitního výstupu v požadovaném čase za dodržení Formálních standardů provádění evaluací a Etického kodexu evaluátora České evaluační společnosti z roku 2011¹. Rozhodnutí o zpracování evaluace interním, externím nebo smíšeným přístupem dělá vedoucí evaluačního pracoviště na základě znalosti aktuální kapacity interního týmu, rozsahu a zaměření výzkumu, časového harmonogramu a dalších relevantních faktorů.

V případě interních evaluací je před samotným zahájením výzkumu rozpracována jeho metodologie, jsou naformulovány evaluační otázky specifikující cíl a omezující jeho rozsah, navržen harmonogram realizace a definovány spolupracující subjekty. Tento návrh evaluace je následně konzultován s tím, kdo provedení evaluace navrhnul, a poté zrealizován. O výstupech a výsledcích jsou uživatelé informováni prostřednictvím průběžných schůzek, seminářů pro zájemce a předáním závěrečné zprávy z evaluace. Návrhy a výsledky evaluací budou konzultovány v rámci PSE OPZ, přičemž závěrečné evaluační zprávy budou členům PSE předloženy k připomínkám.

Závěrečná evaluační zpráva, není-li ve specifických případech dohodnuto jinak, musí splňovat standardy a být tvořena obvyklými částmi, včetně manažerského shrnutí v českém a anglickém jazyce a kapitoly věnované doporučením. Evaluační zpráva musí obsahovat specifikaci uživatele evaluace, cíle a očekávané výsledky, použité datové zdroje a metody, evaluační zjištění, závěry a doporučení.

V případě externích evaluací výrazně napomáhají dobrým výsledkům kvalitní návrhy zadávacích dokumentací (ToR „Terms of reference“) a detailně zpracované dodavatelské smlouvy.

Evaluační pracoviště OPZ naváže v oblasti vyhlásování veřejných zakázek na evaluace na své značné zkušenosti z programových období 2004-2006 a 2007-2013, kdy bylo vyhlášeno, zpracováno a zrealizováno cca 50 obdobných zakázek a funguje zde postupný proces učení se formou „learning by doing“ a zkvalitňování práce.

2.7 Využití a komunikace výsledků evaluací

Strategie pro zajištění sdílení a využití evaluací je členěna podle typu uživatelů:

Sdílení v rámci interního evaluačního pracoviště OPZ je zajištěno průběžně prostřednictvím pravidelných porad a ad-hoc setkání k průběhu jednotlivých evaluací při naplnění některého z průběžných milníků.

Sdílení a využití v rámci Řídícího orgánu OPZ je zajištěno prostřednictvím seminářů, které k jednotlivým evaluacím organizuje evaluační pracoviště, připomínkováním výstupů (zejm. závěrečných zpráv) ze strany implementačních odborů či jiných zainteresovaných subjektů a samostatnými schůzkami k evaluačním doporučením z Plánu doporučení z evaluací OPZ (PDE).

Sdílení s managementem a věcnými gestory probíhá na bázi několika úrovní pravidelných společných porad, kde evaluační pracoviště informuje o plánech, průběhu a výsledcích své činnosti.

Sdílení výsledků probíhá rovněž v rámci PSE OPZ.

¹ <https://czecheval.cz/cs/Aktivita/Kodex-a-standardy>

Sdílení výsledků a postupu v evaluacích se členy monitorovacího výboru OPZ je zajištěno informacemi ve Zprávě pro monitorovací výbor OPZ a prezentací na pravidelných zasedáních.

Sdílení plnění EP OPZ s EK je prováděno s ohledem na požadavek čl. 110 obecného nařízení, který stanoví, že ŘO předkládá minimálně jednou ročně monitorovacímu výboru vyhodnocení plnění EP programu v podobě krátké zprávy obsahující informace o realizovaných evaluačních aktivitách, a jejich výsledcích a způsobu využití v rámci implementace.

Sdílení a využití v rámci ESIF v ČR mezi operačními programy je zajištěno přes aktivity národního koordinátora a Pracovní skupinu pro evaluace MMR-NOK a ukládání EP a jeho výsledků do MS2014+

Sdílení s veřejností je zajištěno zveřejněním zadávacích dokumentací a evaluačních výstupů na internetu. Na základě požadavků čl. 54(4) obecného nařízení musí být zveřejňována všechna provedená hodnocení, včetně ad-hoc evaluací.

2.8 Finanční zdroje

Pro realizaci Evaluačního plánu OPZ 2014-2020 (2023), hrazení nákladů na evaluace, sběr dat, nákladů na lidské zdroje, vzdělávání, sdílení informací a dalších nutných výdajů je v prioritní ose Technická pomoc OPZ vytvořen samostatný projekt s dostatečným rozpočtem. Celkové způsobilé náklady projektu budou detailně uvedeny v projektové dokumentaci a příslušných monitorovacích zprávách.

Níže uvádíme odhad nákladů spojených s naplňováním EP OPZ a související činností evaluačního pracoviště. Obdobně jako jsou evaluační aktivity plánovány jen indikativně (s přesnějším určením na následující dva roky), je níže uvedená tabulka pouze odhadem předpokládaných nákladů. Tyto odhady budou postupně zpřesňovány v rámci aktualizací EP OPZ.

Tab: Indikativní návrh rozpočtu EJ OPZ

Celkem	74 000 000 Kč
Evaluační a ostatní odborné studie a analýzy	73 000 000 Kč
Utváření evaluačních kapacit (vzdělávání a SW vybavení)	1 000 000 Kč

Evaluační činnost na úrovni OPZ bude po personální stránce zajištěna pracovníky Oddělení evaluací (802) Ministerstva práce a sociálních věcí. Toto oddělení má pro svou činnost určeno 10 systematizovaných pracovních míst a zároveň využívá výpomoc prostřednictvím dohod o pracovní činnosti. Výše uvedené oddělení bude v rámci evaluačních aktivit spolupracovat a využívat znalosti i dalších administrativních kapacit, které jsou zapojeny do řízení a implementace OPZ.

3 Specifika evaluací v OPZ

3.1 Priority evaluací OPZ

Na základě zkušeností s evaluacemi v programových obdobích 2004-2006 a 2007-2013 klade evaluační pracoviště OPZ při vykonávání své činnosti v letech 2014-2020 (2023) důraz na následující oblasti:

Kvantitativní hodnocení dopadů OPZ metodou CIE

V OPZ, na rozdíl od předchozích programů, bude možné provádět hodnocení na základě charakteristik podpořených účastníků. Tato data, včetně typu a rozsahu podpory, bude ŘO OPZ evidovat v IS ESF 2014+. Interní evaluační pracoviště si vybudovalo odbornou personální i technickou kapacitu na provádění kontrafaktuálních evaluací a statistického zpracování dat interním způsobem.

Kvantitativní zhodnocení bude v návaznosti na data z IS ESF 2014+ prováděno všude tam, kde to bude na základě dostupných dat (kontrolní či srovnávací skupina) možné.

Systematický sběr dat v rámci monitoringu soutěžních projektů

ŘO OPZ dále rozhodl o zavedení povinného evaluačního dotazníku jako součásti standardního monitoringu soutěžních projektů, konkrétně závěrečných zpráv o realizaci soutěžních projektů. Dotazník je koncipován pro sběr doplňujících kvalitativních dat, která lépe umožní interpretovat sbíraná kvantitativní mikrodata. Dotazník byl pilotně testován na projektech OP LZZ. Požadavek na povinnost, tj. census respondentů, odstraní častý problém nízké reprezentativnosti obdobných šetření. Pro projekty přímého přidělení nebude dotazník vzhledem k jejich velké individuální specifičnosti využíván, ale u vybraných klíčových projektů bude povinně vyžadována komplexní sebeevaluace (viz dále).

Kvalitativní hloubkové hodnocení vybraných projektů s využitím prvků metody TBIE

Průběžně dle potřeby budou zpracovávány případové studie soutěžních projektů ve všech prioritních osách OPZ. Primárně půjde o kvalitativní hodnocení a hodnocení funkčnosti teorie změny projektu. Případové studie budou zpravidla zahájeny v průběhu projektu a dokončeny po jeho ukončení, tak aby mohl výzkum zachytit jak reálnou realizaci projektových aktivit a navázat komunikaci s podpořenými účastníky, tak vyhodnotit konečné výstupy, výsledky a dopady projektu. Vzhledem k tomu, že u soutěžních projektů OPZ, s výjimkou projektů v prioritní ose 3, nebude využíván nástroj povinné sebeevaluace, budou se případové studie týkat hlavně soutěžních projektů.

Systémovost při (sebe)evaluaci nesoutěžních a inovačních projektů

V rámci OP LZZ byla pro potřeby OPZ vytvořena metodika pro podporu sebeevaluace příjemců projektů přímého přidělení. V projektech s povinnou sebeevaluací a inovativních soutěžních projektech bude příjemcům poskytována od evaluačního pracoviště OPZ metodická podpora při tvorbě zadání zakázky na zpracování evaluace, výběru dodavatelů a kontrole kvality jejich výstupů. Výstupy sebeevaluací příjemců budou evaluačním pracovištěm OPZ systematicky monitorovány a tam, kde to bude vhodné, bude prováděna jejich syntéza. K lepší evaluovatelnosti projektů přispěje účast zástupců interního evaluačního pracoviště OPZ v platformách pro přípravu výzev (PROPy) a při rozhodování o vhodnosti či rozsahu povinné sebeevaluace (více viz další kapitola).

Hodnocení rovnosti žen a mužů

Rovnost žen a mužů bude v rámci OPZ hodnocena několika způsoby. Průřezově bude zjišťována pomocí dotazníku připojeným k závěrečným monitorovacím zprávám. Tematicky

bude hodnocena jednotlivými evaluacemi výzev a sebeevaluacemi systémových projektů v IP 1.2. Specifická otázka na rovnost bude také v případě potřeby přidána k dalším výzkumům.

3.2 Sebeevaluace

Obecná východiska a koncepce sebeevaluací v OPZ

V Evaluačním plánu Dohody o partnerství jsou popsány čtyři úrovně, na kterých budou realizovány evaluace fondů ESIF (úroveň MMR-NOK, úroveň ŘO programů, úroveň jednotlivých projektů a evaluace vzniklé mimo prostředí ESIF).

V OPZ je úroveň evaluací jednotlivých projektů systematicky podporována a začleněna do systému evaluací OPZ v podobě tzv. sebeevaluací. Sebeevaluace představuje evaluaci projektu, jejíž provedení je zajištěno příjemcem. Jedná se o vyhodnocování, které je prováděno v průběhu realizace za účelem zlepšení realizace projektu a ke konci realizace za účelem vyhodnocení dosažených výstupů, příp. těch výsledků a dopadů, které se stihly projevit již před koncem projektu. Sebeevaluace by měla u každého hodnoceného projektu zpravidla zahrnovat hodnocení v průběhu i ke konci projektu, nicméně důraz bude kladen na hodnocení výsledků a dopadů.

ŘO OPZ může stanovovat již ve výzvě povinnost provádět sebeevaluaci. Jedná se především o výzvy, kde se předpokládají projekty s vysokým rozpočtem či systémovým nebo strategickým významem. Sebeevaluace může být zajištěna interní, nebo externí formou. Interní evaluace realizované přímo příjemcem jsou ŘO doporučované pouze výjimečně, a to jen v případě, že příjemce disponuje dostatečnou odbornou kapacitou k jejich provedení (vlastní evaluační jednotkou). Naprostá většina příjemců ale vlastní evaluační kapacity nemá. Proto ŘO spíše doporučuje a předpokládá zpracování sebeevaluací formou zadání zpracování evaluace externímu dodavateli (nezávislému evaluátorovi). Tím by měl být také posílen princip nezávislosti prováděných hodnocení. V případě nízké kvality či problematické nezávislosti provedené sebeevaluace může evaluační jednotka doporučit vyhlášovateli výzvy, aby požadoval přepracování těchto výstupů nebo výstupy neschválil.

Věcné zaměření sebeevaluací

Sebeevaluace hrají podstatnou roli především u specifických cílů OPZ, které jsou implementovány výlučně nebo ve významné míře prostřednictvím projektů přímého přidělení. Sebeevaluace je povinně prováděna také u soutěžních projektů sociálních inovací za účelem získání poznatků o dopadu inovace a podmínkách fungování a šíření vyvinutého inovačního řešení.

Celkově budou sebeevaluace realizovány ve většině investičních priorit OPZ. Konkrétně se jedná o tyto priority:

- Investiční priorita 1.1 (projekty přímého přidělení APZ)
- Investiční priorita 1.2 (projekty přímého přidělení na podporu rovných příležitostí žen a mužů a sladování pracovního a soukromého života)
- Investiční priorita 1.3 (projekty přímého přidělení na podporu adaptability podniků a zaměstnanců)
- Investiční priorita 1.4 (systémové projekty služeb zaměstnanosti)
- Investiční priorita 2.1 (projekty přímého přidělení na podporu sociálního začleňování)

- Investiční priorita 2.2 (projekty přímého přidělení na podporu sociálních a zdravotních služeb)
- Investiční priorita 3.1 (soutěžní projekty sociálních inovací)
- Investiční priorita 4.1 (nesoutěžní strategické projekty veřejné správy)

Evaluační aktivity s vazbou na sebeevaluace

Koordinace sebeevaluací příjemců, související konzultace a metodická podpora tvoří významnou část úkolů plněných evaluačním pracovištěm OPZ. Současně jde o aktivity, které jsou zásadní pro souhrnné vyhodnocení výsledků některých specifických cílů (zejména IP 3.1 SC 1 a IP 4.1 SC 1 a SC 2). Vlastní činnost EJ OPZ v oblasti sebeevaluací se týká čtyř hlavních oblastí:

Konzultační podpora vyhlášovatelům výzev v rámci OPZ při nastavování povinnosti sebeevaluace: Zařazení povinnosti sebeevaluace do podmínek příslušné výzvy je v rámci ŘO OPZ vždy konzultováno s evaluačním pracovištěm OPZ s ohledem na charakter výzev a nastavení nejvhodnějšího celkového způsobu evaluace daného specifického cíle.

Metodická podpora realizace sebeevaluací: Evaluační pracoviště OPZ bude poskytovat příjemcům intenzivní metodickou podporu při provádění sebeevaluací, od přípravy obsahu evaluací a zadávací dokumentace na výběr externího dodavatele evaluace, až po kontrolu kvality (příp. nezávislosti) evaluačních výstupů. Evaluační pracoviště také zajistí zpracování pomocné metodiky pro provádění sebeevaluací, která bude k dispozici na www.esfcr.cz a na jejíž existenci budou žadatelé a příjemci upozorňováni na seminářích k výzvám s povinností sebeevaluace. Evaluační pracoviště zajistí pravidelné aktualizace metodiky na základě praktických zkušeností s realizací sebeevaluací v OPZ.

Syntéza a další využití výsledků sebeevaluací pro hodnocení OPZ: Výstupy sebeevaluací budou prostřednictvím IS KP14+ předávány evaluačnímu pracovišti OPZ, které s nimi bude dále systematicky pracovat při přípravě, realizaci a vyhodnocování dosaženého věcného pokroku na vyšších úrovních programu (výzvy, specifické cíle, investiční priority). V některých případech budou výstupy sebeevaluací využity jako vstup pro navazující evaluace dopadu, které bude zajišťovat evaluační pracoviště OPZ. V případě projektů zaměřených na sociální inovace budou sebeevaluace využívány jako vstup pro rozhodování o další podpoře sociálních inovací.

Ex-post došetření dopadů vybraných klíčových projektů v návaznosti na výstupy jejich sebeevaluace: V návaznosti na dokončené sebeevaluace bude evaluační pracoviště OPZ ve vhodných případech také provádět ex-post došetření dopadů vybraných klíčových projektů. Zejména půjde o projekty, u kterých se dopady projeví až v době po skončení projektu, tedy v době, kdy již sebeevaluace bude muset být ukončena. K došetření může evaluační pracoviště OPZ přistoupit také v případě identifikace nedostatků v provedené sebeevaluaci projektu apod.²

3.3 Přehled syntéz evaluací OPZ pro reporting

Každoroční zpráva o plnění evaluačního plánu OPZ

² Další detailní informace k sebeevaluacím OPZ jsou dostupné v řídicí dokumentaci OPZ, např. v dokumentu Obecná část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

S ohledem na požadavek čl. 110 obecného nařízení ŘO OPZ předkládá monitorovacímu výboru minimálně jednou ročně vyhodnocení plnění EP programu v podobě krátké zprávy obsahující informace o realizovaných evaluačních aktivitách a jejich výsledcích a způsobu využití v rámci implementace.

Tato zpráva bude kromě jiných evaluačních aktivit OPZ vždy shrnovat i aktuálně dostupné průběžné nebo konečné výstupy z dopadových evaluací jednotlivých investičních priorit OPZ realizovaných dle čl. 56 obecného nařízení alespoň jednou za programové období. V OPZ budou dopadové evaluace zpracovány samostatně pro jednotlivé investiční priority dle reálného průběhu relevantních výzev OPZ a dostupnosti dosažených výsledků projektů.

Závěrečné shrnutí evaluací OPZ 2022

Souhrnná evaluace zpracovává zjištění ze všech relevantních proběhlých evaluací. Jedná se o zprávu, která bude odpovídat splnění požadavků stanovených čl. 114 (2) „Do 31. prosince 2022 předloží řídicí orgány Komisi pro každý operační program zprávu shrnující závěry hodnocení provedených v průběhu programového období a hlavní výstupy a výsledky operačního programu, přičemž informace uvedené ve zprávě doplní připomínkami.“

Tato zpráva bude obsahovat konečné závěry z dopadových evaluací všech investičních priorit OPZ realizovaných dle čl. 56 obecného nařízení.

4 Seznam Příloh

- Příloha č. 1: Tabulka evaluací OPZ